

Raadsstuk

Raadsstuk 071/2009
B&W datum 31 maart 2009
Sector/Afd STZ/EC
Reg.nr(s) 09/14890

Onderwerp **Naar een brandveiliger Waarderhaven; totaalaanpak**

Aan de Raad der gemeente Haarlem

1. Inleiding

In de Waarderhaven liggen 55 woonschepen in lengterichting naast elkaar. Daarnaast liggen er nog twee woonschepen net buiten de Waarderhaven, langs het Spaarne. De woonschepen in de Waarderhaven liggen dusdanig dicht naast elkaar, dat de situatie brandonveilig is. Bij het uitbreken van brand bestaat de reële kans dat de brand snel overslaat van het ene woonschip naar het andere.

Naast de brandonveilige situatie is er in de Waarderhaven een bodemsanering noodzakelijk, dient er achterstallig onderhoud uitgevoerd te worden en dient inzicht en regulering verkregen te worden van het gebruik van gronden en schuurtjes rondom de Waarderhaven. Deze maatregelen maken onderdeel uit van een totaalaanpak van de Waarderhaven. Wij staan voor deze totaalaanpak.

In 2007 heeft de brandweer een advies opgesteld, waarin een aantal mogelijke alternatieven worden aangegeven hoe de brandveiligheid verbeterd kan worden. Naar aanleiding van het brandweeraadvies hebben wij het project 'Naar een brandveiliger Waarderhaven' opgestart.

In de gemeenteraad van 28 november is een nota met de stand van zaken behandeld (Nota Brandveiliger Waarderhaven stand van zaken, nr. Sz/EC/2008/066501). In betreffende Nota is door ons aangegeven dat de uitvoering van het project complex is. De volgende redenen zijn daarvoor te onderscheiden:

- Het ontbreken van goede wet- en regelgeving, aangezien woonschepen niet onder het bouwbesluit vallen.
- Naast de gemeentelijke verantwoordelijkheid, ligt er ook een grote verantwoordelijkheid bij de eigenaren/bewoners van de woonschepen om hun woonschepen 30 minuten brandwerend te maken. Voor het uitvoeren van onderhoud en het treffen van maatregelen, is naast medewerking ook inzet van bewoners nodig.
- Maatregelen ten behoeve van de brandveiligheid kunnen niet los gezien worden van het achterstallig onderhoud en de bodemsanering. Dit pleit voor een totaalaanpak.

In onze Nota wordt aangegeven dat de maatregelen voor de lange termijn in het kader van een 'totaalaanpak' onderzocht worden. De gemeenteraad heeft op 28 november 2008 vooruitlopend op de totaalaanpak al wel ingestemd met een aantal door ons voorgestelde korte termijn maatregelen (noodontsluiting, brandkranen, rookmelders, bewoners aanspreken op hun verantwoordelijkheid en handhaven op foutparkeren). Deze korte termijnmaatregelen zijn inmiddels uitgevoerd, of zullen op korte termijn uitgevoerd worden. Daarnaast is een motie

aangenomen (motie 10/1 “Waarderhaven-1”), waarin ons verzocht wordt het bestuderen van opties waarbij sprak is van uitplaatsing, uitkopen, of uitbreiding (of combinaties daarvan), niet bij voorbaat uit de weg te gaan.

Wij geven met deze nota invulling aan het onderzoek naar de mogelijkheden voor het verbeteren van de brandveiligheid in de Waarderhaven, daarbij uitgaande van een totaalaanpak. Tevens geven wij met deze nota gevolg aan de op 28 november 2008 aangenomen motie.

Binnen dit project zijn diverse varianten onderzocht hoe de Waarderhaven brandveiliger gemaakt kan worden. De verschillende varianten (8 varianten) zijn besproken in een werkgroep, bestaande uit bewoners van de Waarderhaven. Alle varianten voldoen aan het vereiste brandveiligheidsniveau en geven invulling aan de door de brandweer geadviseerde maatregelen. De eerste variant bereikt dit door ieder woonschip individueel brandveilig te maken. Variant 2, 3 en 4 bereiken dat niveau door 5 meter vrije ruimte rond ieder woonschip te creëren. Variant 5, 6 en 7 door woonschepen te clusteren in woonoppervlaktes van maximaal 1.000 m². Variant 8 bereikt het gewenste brandveiligheidsniveau door een combinatie van bovengenoemde maatregelen.

De onderzochte varianten zijn (zie voor een meer gedetailleerde uitwerking de onder bijlage 1 bijgevoegde notitie):

1. Ieder woonschip brandwerend; in deze variant wordt in de verordening opgenomen dat ieder woonschip individueel 30 minuten constructietechnisch brandwerend gemaakt moet worden.
Kosten totaalaanpak: € 3.934.000
2. Alternatieve ligplaatsen i.c.m. 5 meter vrije ruimte; in deze variant moet voor 25 woonschepen een alternatieve ligplaats gevonden worden. De fysieke mogelijkheden hiervoor zijn in Haarlem zeer beperkt, alleen de Schouwbroekerplas (Put van Vink) is een mogelijkheid. Om stedenbouwkundige en planologische, maar gezien de zeer hoge kosten zeker ook om financiële redenen, is de Put van Vink geen reëel alternatief. Daarnaast is deze variant precedentwerking t.o.v. de overige woonschepen in Haarlem. Deze variant valt daarom voor ons af.
Kosten totaalaanpak: € 4.926.000
3. Uitkopen i.c.m. 5 meter vrije ruimte; om 5 meter vrije ruimte rond ieder woonschip te creëren dienen 25 woonschepen uitgekocht te worden. Uitkoopprocedures zijn lange trajecten en brengen hoge kosten met zich mee en ook voor deze variant geldt de precedentwerking. Gezien deze grote nadelen valt voor ons deze variant af.
Kosten totaalaanpak: € 9.278.000
4. Uitgraven i.c.m. 5 meter vrije ruimte; voor deze variant moet de Waarderhaven ver buiten de huidige fysieke grenzen uitgegraven worden. De hoge kosten en de lange proceduretijd staat niet in verhouding tot het beoogde brandveiligheidsresultaat. Daarnaast zijn er grote stedenbouwkundige en planologische bezwaren en speelt ook precedentwerking een rol. Om deze redenen valt dit alternatief voor ons af.
Kosten totaalaanpak: € 8.904.000
5. Alternatieve ligplaatsen i.c.m. clustering; in deze variant moet voor 4 woonschepen een alternatieve ligplaats gevonden worden. Deze

4 ligplaatsen zijn vooralsnog niet voorhanden en ook zeer moeilijk te realiseren in Haarlem. Daarnaast nemen ruimtelijke procedures veel tijd in beslag. De kosten waarmee deze variant gerealiseerd kan worden zijn daarentegen naar verwachting wel het laagst van de diverse varianten. Voor ons is dit een reële variant.

Kosten totaalaanpak: € 3.005.000

6. Uitkopen i.c.m. clustering; er worden 4 woonschepen uitgekocht om zodoende clustering mogelijk te maken. De oplossing is naar verwachting de snelst realiseerbare oplossing en brengt naar verwachting relatief weinig juridische procedures met zich mee. Daarentegen zijn de kosten hoger dan de varianten 5 en 7. Voor ons is dit een besprekbare variant.

Kosten totaalaanpak: € 3.901.000

7. Uitgraven i.c.m. clustering; In deze variant wordt binnen de fysieke grenzen van de Waarderhaven 15 meter uitgegraven. Hierdoor wordt de benodigde clustering mogelijk gemaakt. Deze variant kost t.o.v. variant 5 en 6 veel tijd om te realiseren, maar is in verhouding tot andere varianten een goedkope variant, zeker in combinatie met de totaalaanpak. Dit is voor ons een reële variant.

Kosten totaalaanpak: € 3.264.000

8. Uitgraven i.c.m. twee-aan-twee; de Waarderhaven wordt in oostelijke richting uitgegraven om het twee-aan-twee clusteren van woonschepen mogelijk te maken (inrichting conform bijlage 5 van de bijgevoegde notitie). Deze inrichting is mogelijk binnen de fysieke grenzen van de Waarderhaven. Door de schepen twee-aan-twee te leggen, ontstaat aan minimaal één lange zijde van ieder woonschip 5 meter vrije ruimte. Gevolg hiervan is dat aan die zijde geen constructietechnische maatregelen t.b.v. brandwerendheid genomen hoeven te worden. Dit vergroot tevens de leefbaarheid, omdat ramen probleemloos open kunnen. De zijde(n) van ieder woonschip die binnen 5 meter grenst aan een ander woonschip dienen wel constructietechnisch brandwerend gemaakt te worden. Deze variant heeft de voorkeur van zowel ons als van de werkgroep van bewoners.

Kosten totaalaanpak: € 3.402.000

Op basis van bovenstaande afweging, blijft voor ons een viertal varianten over (variant 5, 6, 7 en 8). Alle vier varianten zijn varianten waarbij een goede invulling gegeven wordt aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en bewoners om de Waarderhaven brandveiliger te maken. Dit in tegenstelling tot de varianten 1 (alle verantwoordelijkheid ligt bij de eigenaren/bewoners) en variant 2 t/m 4 (alle verantwoordelijkheid ligt bij de gemeente).

Wij nemen onze verantwoordelijkheid door de ligplaatsen naar het juiste veiligheidsniveau te brengen, in combinatie met voorzieningen als een betere bereikbaarheid, een noodontsluiting, het plaatsen van voldoende brandkranen, enz. Hierbij hebben we rekening gehouden met de leefbaarheid op de woonschepen (mogelijkheid tot het openen van ramen door aan drie zijden voldoende vrije ruimte te realiseren).

De bewoners nemen hun verantwoordelijkheid door daar waar nodig hun woonschip 30 minuten constructietechnisch brandwerend te maken.

Uitgangspunt is dat de bewoners/eigenaren dit gelijktijdig doen met de

herinrichting van de Waarderhaven. Er zal per woonschip uitgezocht worden of constructietechnische aanpassingen nodig zijn, hierbij uitgaande van zogenaamde ‘spiegelsymmetrie’.

Variant 8 is de variant waarbij zowel breed draagvlak binnen de werkgroep, als bij ons is. Daarnaast valt deze variant onder de ‘goedkopere’ varianten. Wij spreken op basis van bovenstaande onze voorkeur uit voor variant 8 ‘Uitgraven i.c.m. woonschepen twee-aan-twee’ en stellen voor deze variant te realiseren.

2. Voorstel aan de raad

Wij vragen de gemeenteraad een principebesluit te nemen over een aantal zaken (zie hieronder). De reden dat wij vragen om een principebesluit en niet om een besluit, is voornamelijk omdat er nog veel onzekerheden zitten in kosten en dekkingsbronnen.

Wij doen de volgende voorstellen aan de gemeenteraad:

1. Het brandveiliger maken van de Waarderhaven door het uitgraven van de Waarderhaven in oostelijke richting en de woonschepen twee-aan-twee (en enkele woonschepen alleen) te leggen conform het inrichtingsvoorstel in bijlage 5 van bijgevoegde notitie.
2. In het kader van een totaalaanpak van de Waarderhaven het uitvoeren van een bodemsanering, het uitvoeren van onderhoud aan beschoeiingen en steigers, het baggeren van de Waarderhaven en het reguleren van grondgebruik.
3. Het budget waarvoor nog geen dekking is (te weten € 1.012.000) op te nemen in lijst C (Nieuwe wensen) van het investeringsplan (IP).

3. Beoogd resultaat

- Een brandveiliger woonschepenhaven die voldoet aan de voorgestelde maatregelen in het rapport ‘Naar een brandveiliger Waarderhaven, advies brandweer Haarlem’ van december 2007.
- Het uitvoeren van een spoedeisende bodemsanering en het uitvoeren van achterstallige onderhoudswerkzaamheden.
- Inzicht in en controle over eigendom en gebruik van bergingen en gronden.

4. Argumenten

4.1

Door de Waarderhaven uit te graven en over te gaan tot het twee-aan-twee leggen van woonschepen geven we invulling aan de voorgestelde maatregelen in het rapport ‘Naar een brandveiliger Waarderhaven, advies brandweer Haarlem’ van december 2007. Daarnaast geeft de totaalaanpak invulling aan het programma van de afdeling Milieu. Het past in het streven van dit beleid om meer oppervlakte water te realiseren ter compensatie van toegenomen bebouwing in de Waarderpolder. Verder geven we met deze variant uitvoering aan een totaalaanpak voor de Waarderhaven: baggeren, onderhoud steigers en beschoeiingen, noodzakelijke bodemsanering en regulering van het grondgebruik.

4.2

Tijdens een informatieavond voor alle bewoners hebben we een werkgroep bestaande uit bewoners van de Waarderhaven ingesteld. Deze werkgroep is zeven keer bij elkaar gekomen (waarvan twee keer in bijzijn van portefeuillehouder burgemeester Schneiders) en heeft samen met ons meegedacht over de verschillende varianten. De werkgroep is met het voorstel gekomen variant 8 'Uitgraven i.c.m. twee-aan-twee' uit te voeren. De werkgroep is positief over deze principeoplossing om de brandveiligheid op het gewenste niveau te krijgen. Verder hebben wij alle bewoners schriftelijk geïnformeerd over de voortgang van het project en wordt er een tweede informatieavond voor alle bewoners georganiseerd.

4.3

Financiële paragraaf

Een deel van de kosten dekken wij uit bestaande dekkingsbronnen, zoals subsidie voor bodemsanering (ISV-gelden), de voorziening baggeren en diverse onderhoudsprogramma's. Wij plaatsen bij de kosten en dekkingsbronnen enkele kanttekeningen:

1. De kostenramingen (zie de Notitie van bijlage 1) bieden een goede indicatie over welke kosten gemoeid zijn met de verschillende varianten. Een afweging in de varianten kan op basis van de kostenoverzichten gemaakt worden, echter er zit nog wel een grote onzekerheid in de hoogte van de kosten (deze kunnen zowel nog naar boven, als naar beneden bijgesteld moeten worden).
2. Bij het vergelijken van de kosten dient rekening gehouden te worden met het feit dat de kosten voor juridische zaken buiten beschouwing gelaten is.
3. Er is een dekkingstekort van € 1.012.000. Wij stellen voor dit dekkingstekort op te nemen in lijst C (Nieuwe wensen) van het investeringsplan (IP). Dit voorstel is nog niet behandeld in de raad. Voor de dekking vanuit het IP maken wij om bovengenoemde reden een voorbehoud van goedkeuring door B&W en de gemeenteraad. Het risico is daarmee aanwezig dat we onvoldoende dekking hebben voor ons project.
4. De aangegeven dekkingsbronnen hebben wij gereserveerd voor desbetreffende activiteiten en zijn daarom niet binnen het project te gebruiken voor andere activiteiten.
Voorbeeld: Voor het baggeren is in de voorziening baggeren een budget van € 197.000 gereserveerd. Indien dit bedrag lager uitvalt (bijvoorbeeld € 180.000) kan het restbedrag (€ 17.000) niet gebruikt worden voor een tekort op de bodemsanering, maar zal het restbedrag ergens anders in Haarlem ingezet worden voor baggerprojecten.

Voorlopige kosten- en dekkingoverzicht is als volgt:

	Kosten	Dekking	
	€ 571.000	• Opgenomen in MJP 2009-2013 (Onderhoudsbudget OGV)	€ 180.000
		• Op te nemen als nieuwe wens in het IP	€ 391.000
Onderhoud	€ 1.718.000	• Voorziening baggeren (IP-nummer 64.02, kostenplaats 5510004)	€ 197.000
		• Opgenomen in MJP 2009-2013 (Onderhoudsbudget OGV, MJP vast te stellen door B&W)	€ 1.425.000
		• Op te nemen als nieuwe wens in het IP	€ 96.000
Bodemsanering	€ 667.000	• ISV-gelden (Kostenplaats 1642, rekening 4669)	€ 529.000
		• Gemeentelijk aandeel bodemsanering (Kostenplaats 1641, rekening 2365)	€ 59.000
		• Op te nemen als nieuwe wens in het IP	€ 79.000
Herinrichting rondom speelplaats	€ 446.000	• Op te nemen als nieuwe wens in het IP	€ 446.000
Totaal	€ 3.402.000		€ 3.402.000

De kosten van de totaalaanpak voor variant 8 Uitgraven i.c.m. twee-aan-twee bedragen € 3.402.000, waarvan € 2.390.000 reeds gedekt is uit bestaande middelen en waarvan voor € 1.012.000 voorgesteld wordt dit dekkingstekort op te nemen als nieuwe wens in het investeringsplan (IP).

5. Kanttekeningen

- Door de werkgroep is het zogenaamde MABO-systeem als variant aangedragen. MABO is een blusgranaat die automatisch in werking treedt boven een bepaalde temperatuur. Indien MABO een gelijkwaardige oplossing is voor 30 minuten WBDBO (Weerstand tegen Brand Doorslag en Brand Overslag), is dit een product waarmee de Waarderhaven snel en relatief goedkoop brandveilig gemaakt kan worden. Om te kunnen vaststellen of het product gelijkwaardig is, heeft het NIFV (Nederlands Instituut Fysieke Brandveiligheid) op ons verzoek het product onderzocht. Ook hebben er gesprekken plaatsgevonden met o.a. de brandweer Kennemerland en Velserbai (de leverancier van het MABO-systeem). De belangrijkste (gezamenlijke) conclusie is dat er onderscheid gemaakt moet worden tussen blusmiddelen enerzijds en brandwerendheidsmaatregelen anderzijds. Het MABO-systeem is een blusmiddel en geen product t.b.v. brandwerendheid. Daarmee is het MABO-systeem geen gelijkwaardige oplossing voor 30 minuten

WBDBO en dus geen oplossing om de Waarderhaven brandveilig te maken.

Dat neemt niet weg dat wij de bewoners van de Waarderhaven aanbevelen om voor hun eigen veiligheid dergelijke blussystemen (net als bijvoorbeeld traditionele brandblussers) aan te brengen op hun woonschip.

Deze variant zien wij niet als een volwaardig alternatief en hebben we om die reden niet in de afweging meegenomen.

- De variant dient uitgevoerd te worden in combinatie met de totaalaanpak van de Waarderhaven en dan voornamelijk de herinrichting van het gebied rondom het speelterrein. Door het uitgraven van de Waarderhaven zal namelijk de huidige toegang vervallen en dient een nieuwe toegang gerealiseerd te worden.
- Doordat er gegraven moet worden, ontstaat er een soort van ‘domino-effect’ van maatregelen die uitgevoerd moeten worden. Er kan daardoor moeilijk gefaseerd worden en dient gelijktijdig gestart te worden met het voorbereiden en uitvoeren van de totaalaanpak. Het voorbereiden van een totaalaanpak vergt meer tijd dan wanneer er gefaseerd uitgevoerd kan worden.
- In de gekozen oplossing worden aan de meeste schepen nog constructietechnische eisen gesteld t.b.v. de brandwerendheid. Niet alle woonschepen voldoen aan de juiste eisen. De werkgroep heeft aan ons aangegeven dat zij het belangrijk vindt dat de brandveiligheid door uitvoering van dit project in één keer naar het gewenste niveau gebracht wordt (en niet in combinatie met een overgangsregeling waarin alle woonschepen op termijn constructietechnische aanpassingen moeten doen).

In samenwerking met brandweer Kennemerland zal een inventarisatie plaatsvinden van knelpunten.

6. Uitvoering

- Wij stellen de bewoners per brief op de hoogte van het raadsbesluit en de vervolgstappen.
- Daarnaast organiseren wij een informatieavond voor alle bewoners van de Waarderhaven. Wij lichten daar samen met de werkgroep van bewoners onze keuze voor variant 8 toe.
- Na vaststelling van het besluit om over te gaan tot uitgraven stellen we een definitief inrichtingsplan op. Bij het opstellen van het definitieve inrichtingsplan betrekken we een werkgroep van bewoners. Wij willen haast maken met de uitvoering en stellen de bewoners daarom een termijn voor het opstellen van een definitief inrichtingsplan. Vervolgens kunnen we het voorbereidings- en realisatietraject starten.

7. Bijlagen

Bijlage 1 – Notitie ‘Variantenonderzoek naar een brandveiliger Waarderhaven’

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,
drs. W.J. Sleddering

de burgemeester,
mr. B.B. Schneiders

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders;

Besluit:

1. het brandveiliger maken van de Waarderhaven door het uitgraven van de Waarderhaven in oostelijke richting en de woonschepen twee-aan-twee (en enkele woonschepen alleen) te leggen conform het inrichtingsvoorstel in bijlage 5 van bijgevoegde notitie;
2. in het kader van een totaalaanpak van de Waarderhaven het uitvoeren van een bodemsanering, het uitvoeren van onderhoud aan beschoeiingen en steigers, het baggeren van de Waarderhaven en het reguleren van grondgebruik;
3. het budget waarvoor nog geen dekking is (te weten € 1.012.000) op te nemen in lijst C (Nieuwe wensen) van het investeringsplan (IP).

Gedaan in de vergadering van.....

De griffier,

De voorzitter,